

Avsändarens tjänsteställe/handläggare

HR
Annika Lindblom

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
esbjorn.akesson@regeringskansliet.se

Handläggare/er beteckning
S2921/05920, S2021/07176

Datum
2021-12-14

Dnr
21RS10950

Sida
1(3)

Yttrande över remiss, En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) samt kommentar till promemorian Stärkt trygghet vid långvarigt nedsatt arbetsförmåga

Region Västernorrland ställer sig positiv till de flesta förslag som betänkandet presenterar. Förslagen är kopplade till de tre olika områden som betänkandet utgått från. Nedan presenteras Region Västernorrlands ställningstagande till förslagen, med fokus på de förslag det finns invändningar mot eller som upplevs otydliga.

Område 1 - Rätten till sjukersättning och aktivitetsersättning

Den del av förslaget i område 1 som regionen har vissa invändningar mot är:

Arbetsförmågan hos försäkrade som har som mest fem år kvar tills de uppnår den ålder då de inte längre kan få sjukersättning utbetald ska bedömas i förhållande till förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden och som den försäkrade har erfarenhet av eller annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade. Vid bedömningen av om det finns återstående rehabiliteringsmöjligheter ska det bortses från sådana insatser som syftar till att den försäkrade ska kunna arbeta i ett arbete som han eller hon inte har tidigare erfarenhet av.

Betänkandet utgår från att det idag är relativt svårt att få sjukersättning. Kraven idag för att vara berättigad är att alla rehabiliteringsalternativ ska vara uttömda samt att personen inte ska ha någon som helst arbetsförmåga kvar och inte heller kunna återfå någon. Regionen upplever förslaget både negativt och positivt.

Invändningarna mot förslaget utgår från att regionen värnar om arbetslinjen och menar att den långsiktiga säkringen av kompetensförsörjning, inte minst inom regionernas verksamheter, måste prioriteras och att sjukersättning även fortsättningsvis används i sista hand och att andra typer av rehabiliterings- och anpassningsalternativ fortsätter att utvecklas. Förslaget tar fasta på en gräns på fem år innan pensionsålder, för att den lägre

kravbilden ska gälla. Detta upplever regionen inte går i linje med tidigare presenterade tankar om ett förlängt arbetsliv.

Region Västernorrland menar dock att det är bra om personer som befinner sig i slutet av sitt yrkesliv och drabbats av sjukdom eller funktionsnedsättning inte ska tvingas omskola sig eller helt byta yrkesbana i rehabiliteringssyfte. Detta gäller speciellt i de fall personer i princip inte har möjlighet att hinna arbeta till det de omskolat sig till. Om dessa blir berättigade sjukersättning i stället, får de i många fall möjlighet att fortfarande, åtminstone till viss del arbeta kvar i sitt yrke. Dessa personer besitter ofta efter ett långt arbetsliv en gedigen och värdefull kompetens som arbetsgivare värnar om att kunna behålla.

Utifrån detta resonemang upplever Region Västernorrland dessutom att det även finns ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv att ta hänsyn till. Det finns idag medarbetare i slutet av arbetslivet som väljer att ta tjänstledigt till en viss procent då deras arbetsförmåga inte räcker till för heltidsarbete, de inte vill byta yrke eller omskola sig och de nekas sjukersättning. Region Västernorrland upplever detta främst inom vissa kvinnodominerade yrkesgrupper. Detta påverkar både försörjning under arbetsåren och vilken pension som utbetalas efter arbetslivets slut.

Område 2 - Arbete, studier, uppdrag med mera under tid med sjukersättning eller aktivitetsersättning

De förändringar som tar sikte på att underlätta för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning att komma in på eller hålla sig kvar på arbetsmarknaden stödjer arbetslinjen och Region Västernorrland upplever dessa som positiva. Att förenkla och tydliggöra regelverket gällande sjuk- eller aktivitetsersättning och när det kan vara aktuellt med uppehåll i ersättningen för till exempel studier menar Region Västernorrland är värdeskapande. Flexiblare möjligheter till arbete med vilande sjukersättning och aktivitetsersättning ses också positivt på.

Område 3 - Förmåner vid rehabilitering enligt socialförsäkringsbalken

Region Västernorrland har vissa invändningar mot förslaget om preventionsersättning. I den del av förslaget som avser förebyggande arbetslivsinriktade åtgärder upplever regionen den som svårtillämpad eftersom de regelverk (såsom arbetsrätten, arbetsmiljöregelverket samt socialförsäkringsbalken) som aktualiseras riskerar att krocka.

Förslaget ger inte heller svar på många frågor som är av betydelse för Region Västernorrland som arbetsgivare. Exempel på detta är att den inte preciserar vems

ansvar det är det att göra riskanalysen för om en preventionsinsats behövs. Förslaget lyfter fram både arbetsgivaren, facket och arbetsförmedlingen som exempel på aktörer som kan initiera förslag om förebyggande arbetslivsinriktad åtgärd. Vem som har tolkningsföreträde om aktörerna inte delar syn på behov beskrivs inte.

Preventionsersättning ska enligt förslaget utöver medicinsk behandling och rehabilitering, även kunna beviljas vid förebyggande arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder. Arbetsgivarens arbetsmiljöansvar ska avgöra gränsen för när en sådan åtgärd kan medföra rätt till preventionsersättning. Vidare beskrivs att åtgärder som ryms inom arbetsgivarens förebyggande arbetsmiljöansvar inte ska kunna medföra rätt till preventionsersättning. Tolkningarna om var gränsen för arbetsgivarens förebyggande arbetsmiljöansvar går känns inte helt klargjort i förhållande till det förslaget tar upp som förebyggande arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder. Region Västernorrland ser att det finns en överhängande risk att tillämpningen av förebyggande arbetslivsinriktade åtgärder i realiteten kommer spilla över om inte detta tydliggörs, med följd att arbetsgivarens redan befintliga rehabiliteringsansvar kommer utvidgas.

I förslaget beskrivs vidare att Försäkringskassan ska se till att den försäkrades behov av rehabilitering klarläggs snarast, men senast dag 60 i sjukfallet samt kommer att ansvara för att statistik tas fram för uppföljning av insatser. Region Västernorrland upplever idag att Försäkringskassans i roll som bland annat samordnare, inte alltid lever upp till sitt ansvar och att deras resurser inte räcker till. Med utökat uppdrag för Försäkringskassan menar Region Västernorrland att dels tydligare processer som säkerställer likriktning i uppdrag och ansvar för olika inblandade parter behövs, dels att Försäkringskassans resurser och arbetssätt ses över.

Promemorian Stärkt trygghet vid långvarigt nedsatt arbetsförmåga föranleder inte något förändrat ställningstagande från regionen.

REGION VÄSTERNORRLAND

Glenn Nordlund
Regionstyrelsens ordförande

Åsa Bellander
Regiondirektör